

АНАЛИЗА
на енергетската потрошувачка на Република Македонија
и нејзиното значење за билансот на плаќања и инфлацијата

Дирекција за истражување
Народна банка на Република Македонија

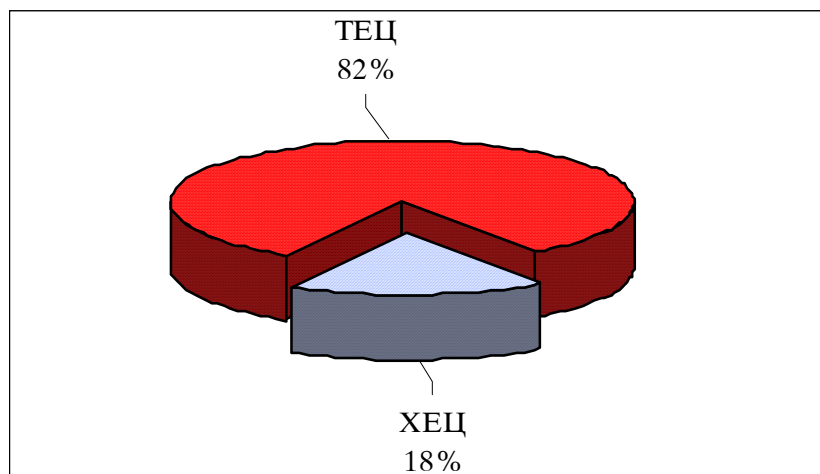
Ноември 2006

СОДРЖИНА

- 1. Основни карактеристики на енергетскиот сектор во Република Македонија - производство и потрошувачка на енергија**
- 2. Влијание на порастот на цените на одделни енергенти врз билансот на плаќања на Република Македонија**
- 3. Влијание на порастот на цените на енергијата врз инфлацијата во Република Македонија**

1.1. Производство на енергија во Република Македонија

- електрична енергија

- топлинска енергија

84% цврсти и течни фосилни горива

14% дрво

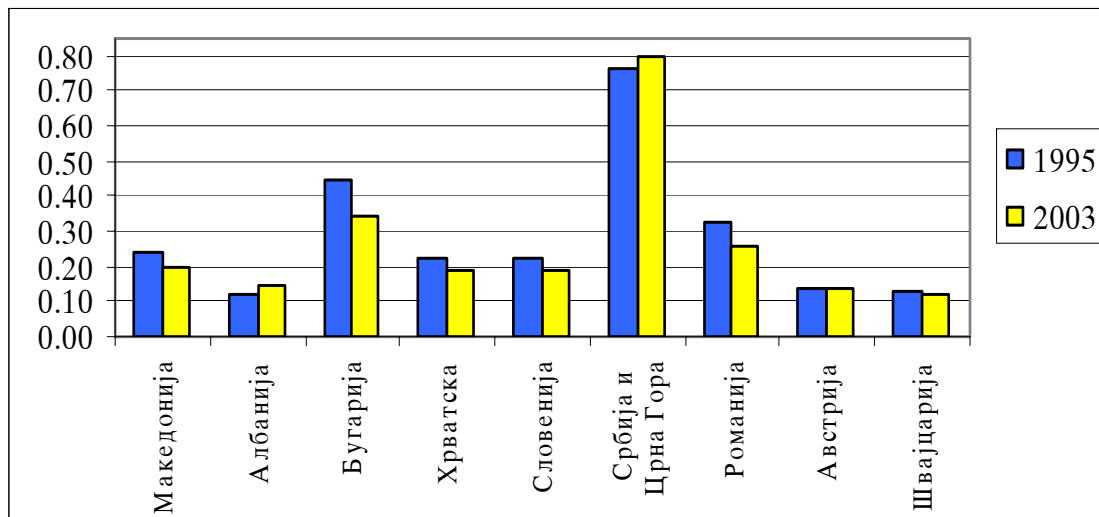
2% геотермална вода

- механичка енергија (нафтени деривати)

1.2. Потрошувачка на енергија во Република Македонија - компаративни анализи -

Компаративна анализа според индикаторот за енергетска интензивност

Потрошувачка на енергија / БДП
(во тон еквивалент на нафта/000 УС\$ (PPP))

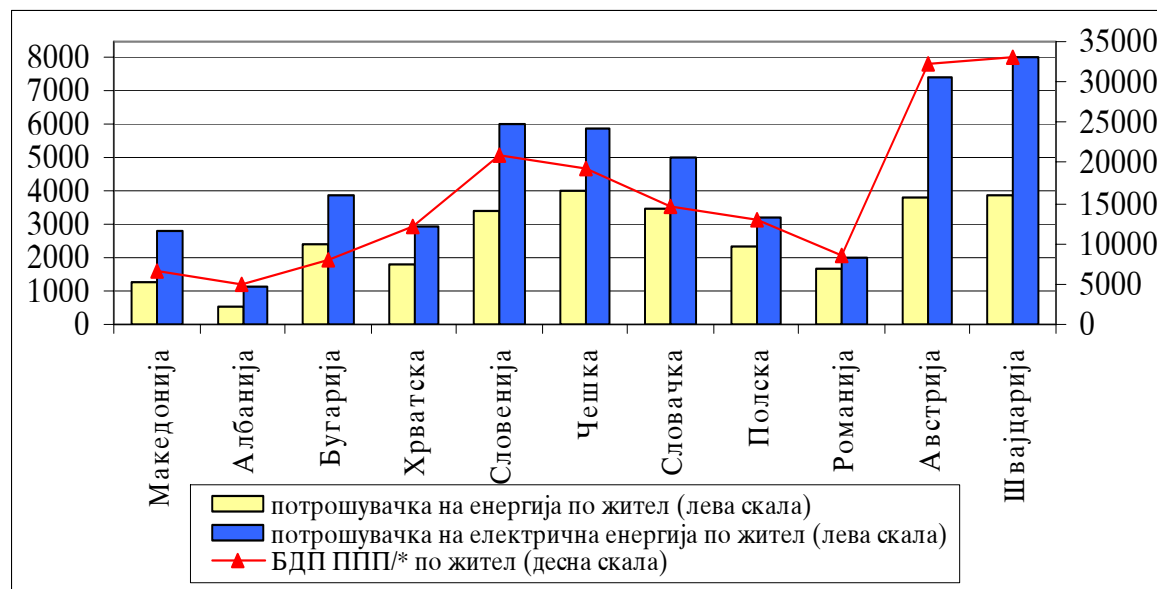
- Потрошувачката на енергија по единица БДП бележи **опаѓачки тренд** во светски рамки

- ОЕЦД земји:
↓ 35% 2004/1971 г.

- Овој индикатор за РМ треба да се толкува со претпазливост (порастот на потрошувачката на енергија главно инициран од интензивираната економска активност во земјата како тренд започна од втората половина на 2004 г.)

Компаративна анализа според индикаторот за животен стандард на населението

Потрошувачка на вкупна енергија и на ел. енергија по жител и БДП (PPP) по жител, во 2001 г.

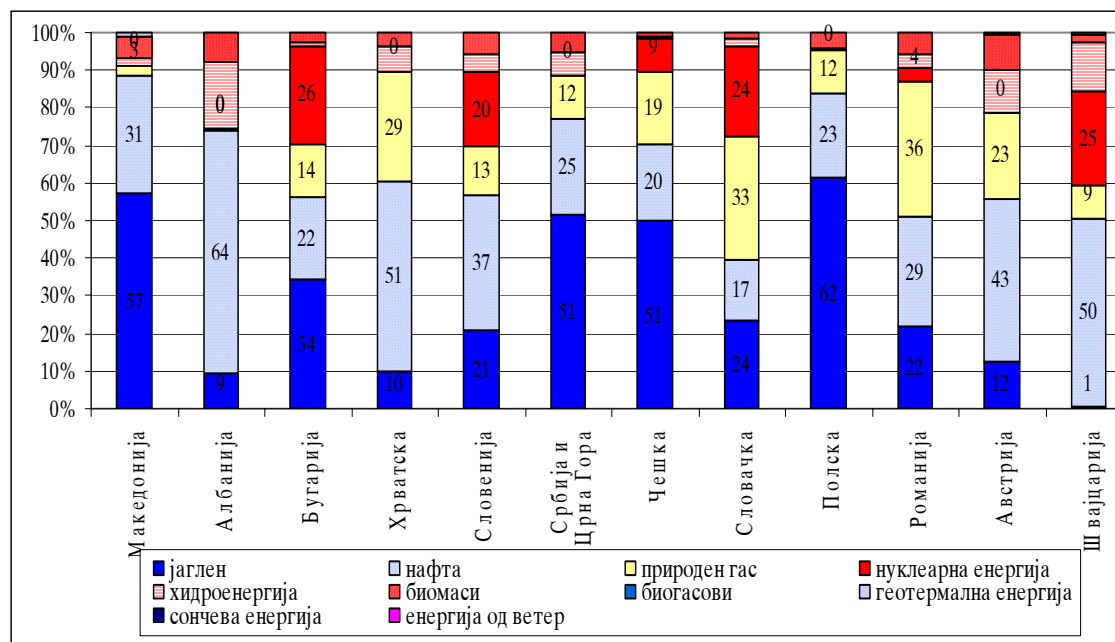

-Поразвиените економии со повисок животен стандард на населението имаат поголема потрошувачка на енергија по жител

- Според овие индикатори РМ заостанува зад развиените земји и останатите анализирани земји во транзиција
- Сепак забележителен е одреден тренд на пораст (2.821 kWh ел. енергија по жител во 2004 г., наспроти 2.813 во 1998 г.)

Компаративна анализа според видот на енергетските ресурси

Структура на потрошувачка на енергија по извори на енергија во 2001 г., во %

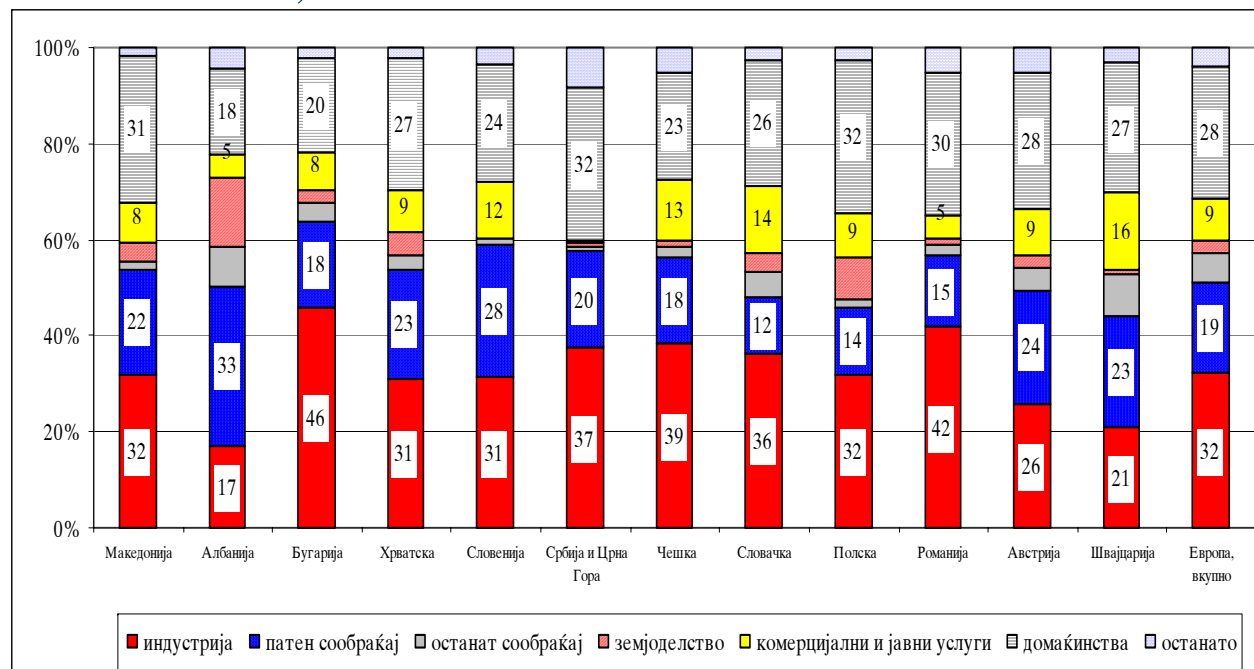

- Во светски рамки забележителен е тренд на намалена потрошувачка на нафта и нафтени деривати, јаглен и хидроенергија, а зголемена потрошувачка на природен гас, нуклеарна енергија и на енергија од обновливи извори

- Доминантни извори на енергија во РМ и во 2004 г. се јагленот и нафтата (со учества од 50% и 31%, соодветно), а од останатите енергенти огревното дрво (учество од 6%)

Компаративна анализа според потрошувачката по сектори

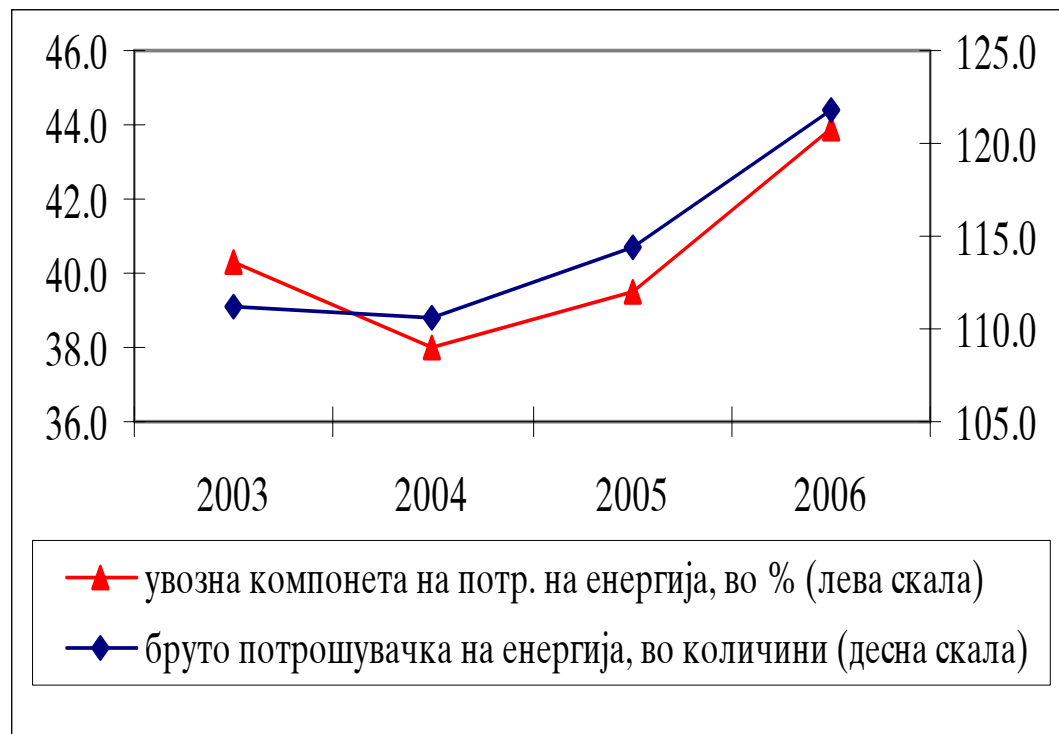
Структура на потрошувачка на енергија по сектори во 2001 г., во %

- Кај развиените економии забележителен е тренд на намалена потрошувачка на енергија во индустријата, а зголемена потрошувачка во услужниите дејносии

- Во РМ во 2004 г. учеството на индустријата изнесува 29%

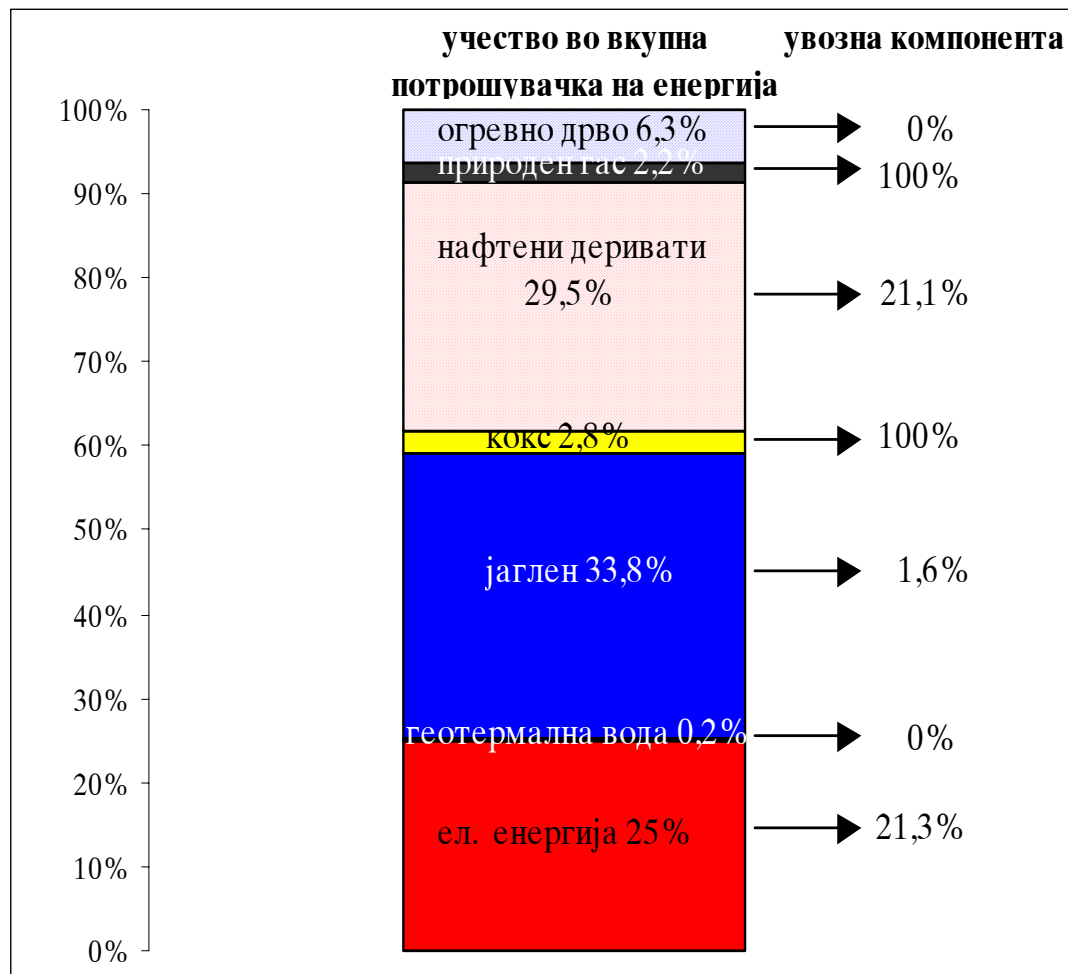
Карактеристики на потрошувачката на енергија во Република Македонија

* проекција за 2006 година

**-Пораст на
потрошувачката на
енергија
(од 9,6%, 2006/2003)**

**- Пораст на увозната
компонента на
потрошувачката на
енергија**

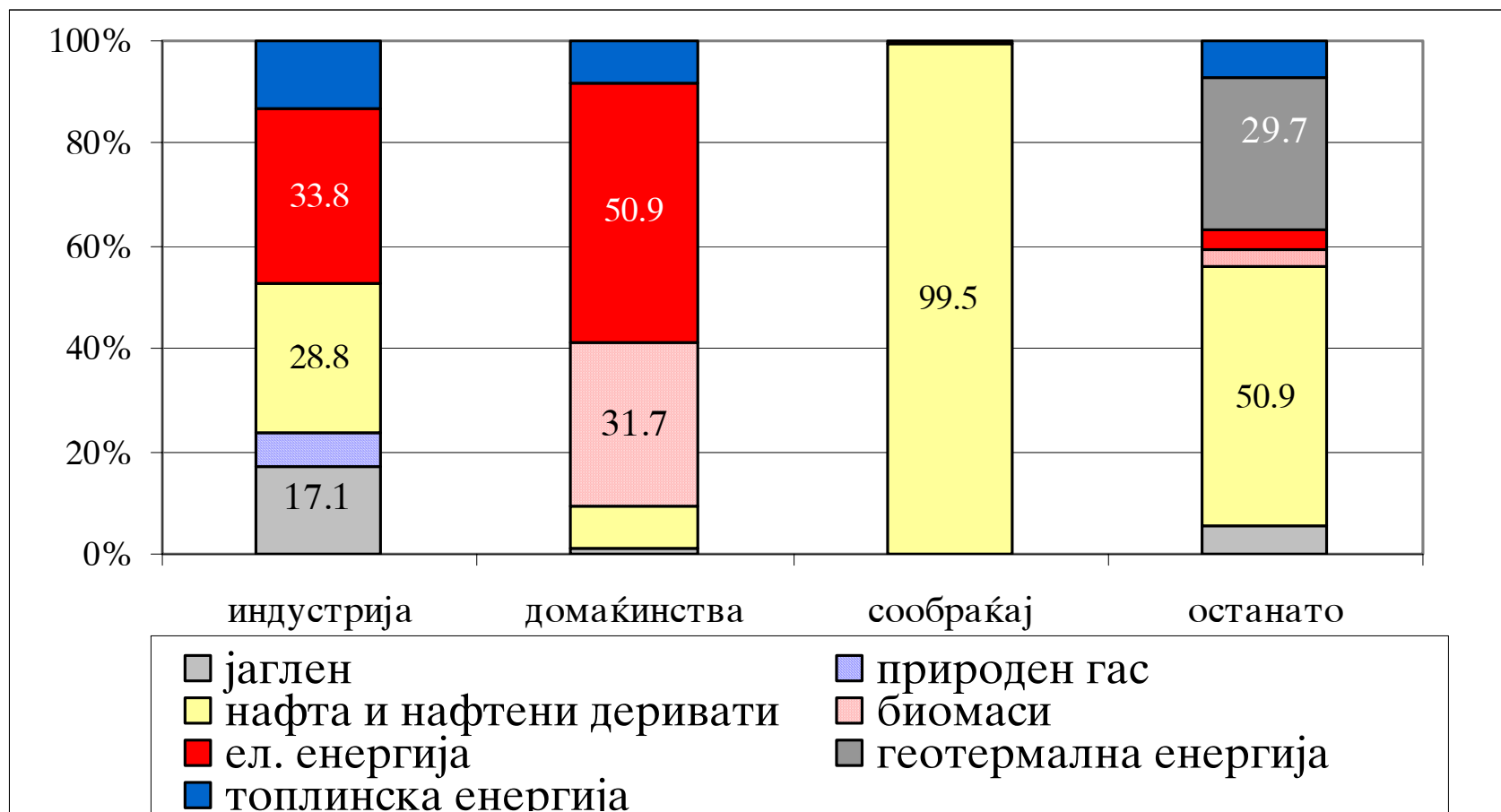
- **Доминантно учество на јагленот, нафтениите деривати и електричната енергија** (просечно учество од 88,4%)

- **100% увозна зависност** кај суровата нафта, природниот гас и коксот

- **Пораст на учеството на електричната енергија** (од 23,8% во 2003 г. на 26,4% во 2006 г.) и незначителни промени кај останатите енергенти

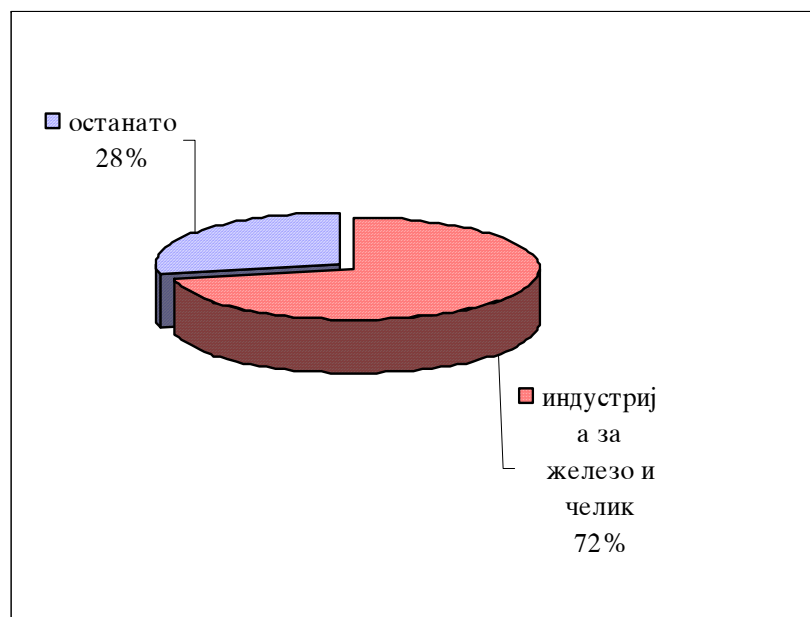
* просечно учество во периодот 2003-2006 г.

Потрошувачката на енергија по дејности и видови енергенти, во 2004 г.

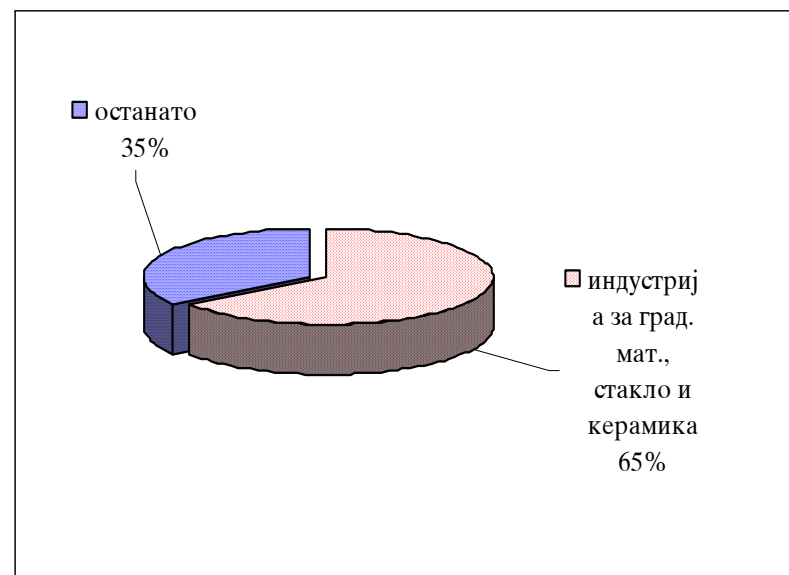

Потрошувачка на енергија во индустријата

Најголем потрошувач на електрична енергија
(во % од потрошувачката на ел. енергија во индустријата)

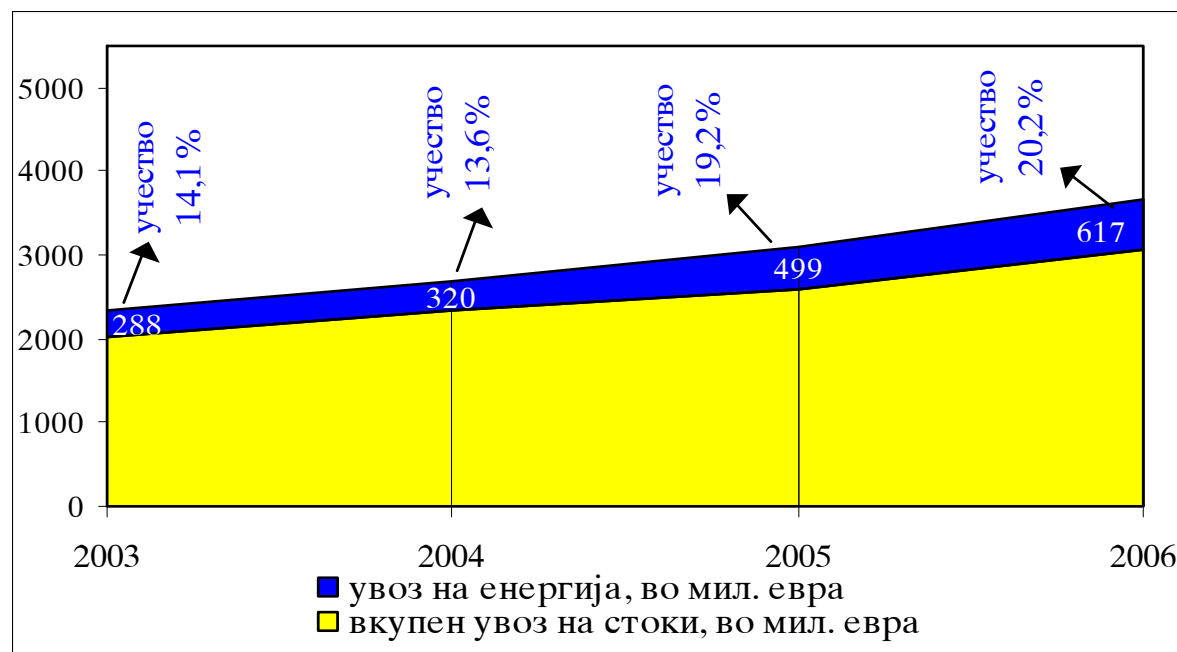
Најголем потрошувач на нафта и нафтени деривати
(во % од потрошувачката на нафта и наф.деривати во индустријата)

2. Влијание на порастот на цените на енергентите врз билансот на плаќања во Република Македонија

Високата увозна зависност на појтрошувачката на енергија во РМ претставува значаен екстенер фактор, кој има соодветни негативни импликации врз билансот на плаќања

✓ **Карактеристики на увозот на енергија**

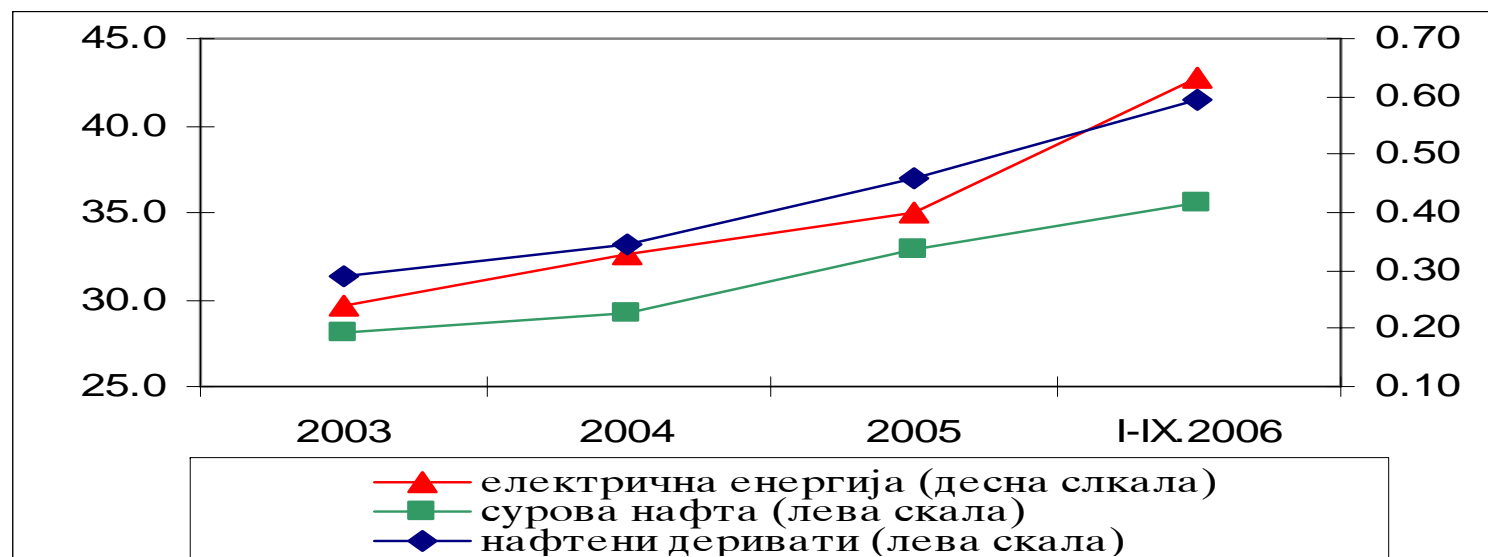
* проекција за 2006 година

- Тренд на **пора**ст на увозот на енергија

- **Доминантно учество** на нафтата, нафтените деривати и ел. енергија во увозот, чиј **придонес во порастот** на увозот во деветте месеци од 2006 г. изнесува 21% (68% во 2005 г.)

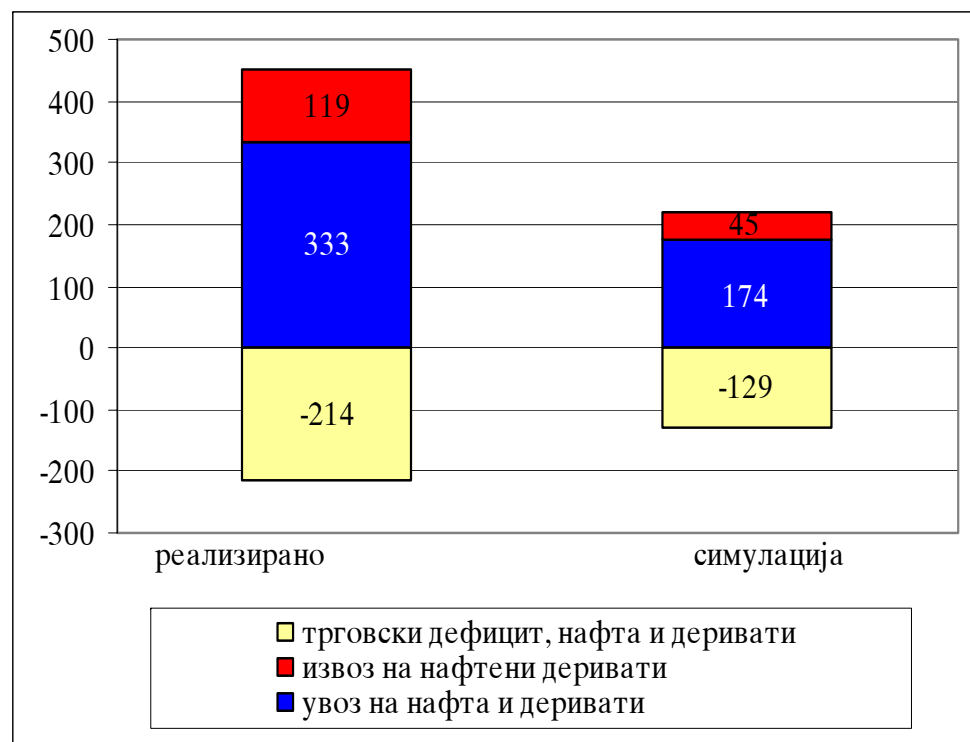
Карактеристики на увозот на нафта, нафтени деривати и електрична енергија

- ✓ Значителен пораст на увозните цени на нафтата, нафтени деривати и на ел. енергија во I-IX 2006/I-IX 2005 г. од 29%, 36% и 27%, соодветно, кој главно го детерминира порастот на увозот на енергија

* Фактичка цена по која е реализиран увозот, за кг. нафта и нафтени деривати, и за MWh ел. енергија

Процент ефект од пораст на цените на нафтата и дериватите

Симулација:

реализирани количини во периодот I-IX 2006 г. по цени од истиот период од 2004 г.

Процент ефект:

Увозот би бил помал за 159 мил. евра

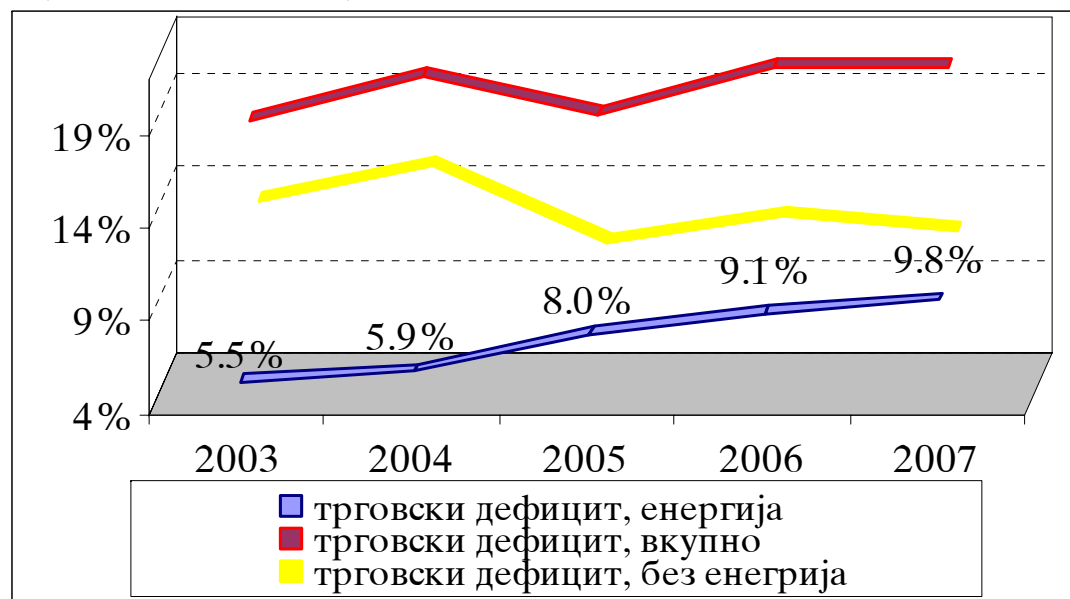
Извозот би бил помал за 74 мил. евра

Трговскиот дефицит би бил помал за 85 мил. евра

Проекција на извозот и увозот на енергија

за Кв.4. 2006 г. и за 2007 г.*

(во % од БДП)

* Изготвена на почетокој на ноември 2006 г.

Зголемениот дефицит во размената на енергија придонесува за **продлабочување на дефицитот во тековната сметка од билансот на плаќања**

- придонес: 67% во 2006 г. и 43% во 2007 г.

- **Пораст на увозот на енергија** во 2006 г. и 2007 г. од 24% и 11%, соодветно

- **Пораст на извозот на енергија** во 2006 г. од 28%, а во 2007 г. на нивото од 2006 г.

- **Пораст на трговскиот дефицит** од размената на енергија во 2006 г. и 2007 г. од 22% и 16%, соодветно

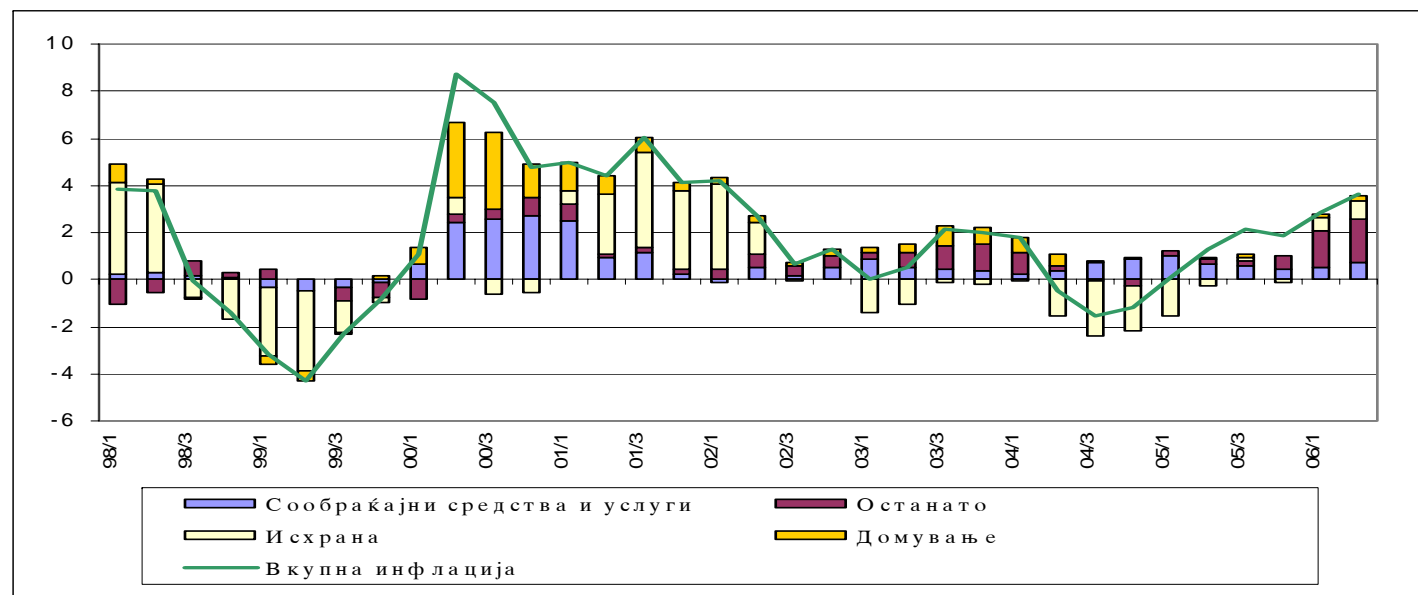
- **Пораст на учеството во БДП** (во 2006 г. и 2007 г. за 1,1 и 0,7 процентни поени, соодветно)

3. Влијание на порастот на цените на енергентите врз инфлацијата во Република Македонија

Во структурата на инфлацискиот индекс се издвојуваат **три компоненти** кои согласно со нивниот придонес го детерминираат движењето на инфлацијата:

- *Исхрана* (доминанатна категорија)
- *Домување*
- *Сообраќајни средства и услуги*

Придонес на одделните компоненти на инфлацијата во вкупната годишна инфлација

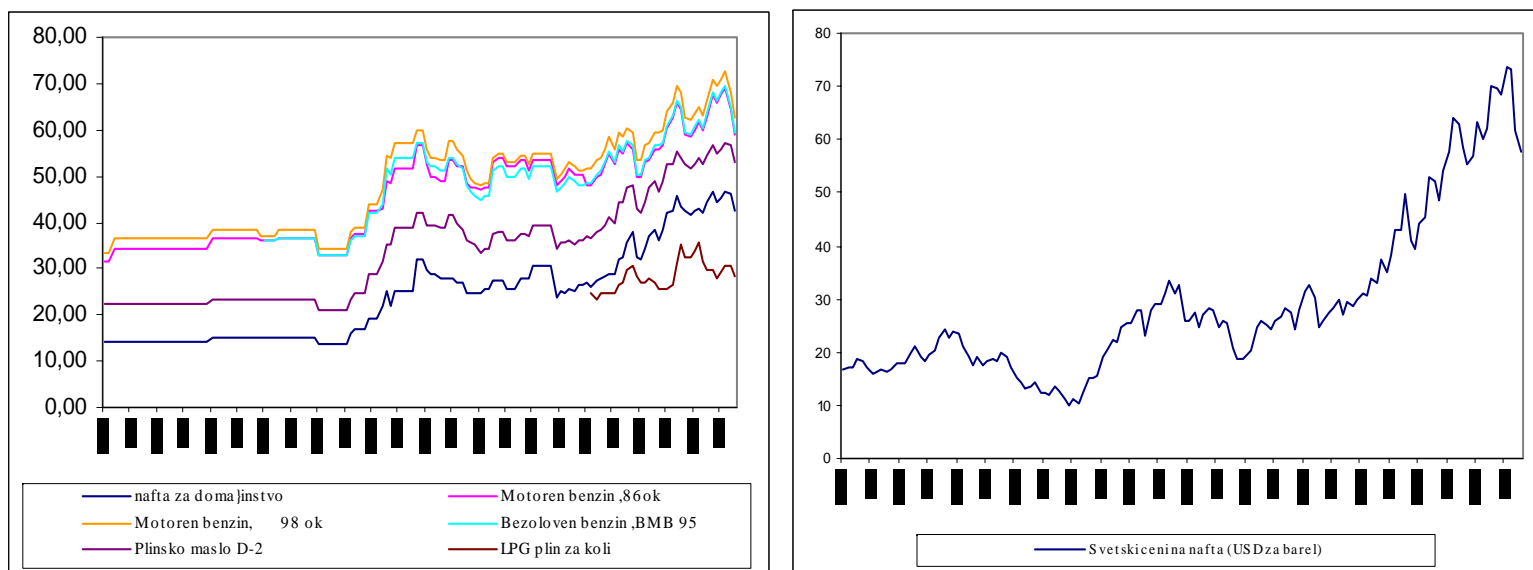

- ✓ **Учеството на цените на енергијата во инфлацискиот индекс е релативно мало (10,9%), од кои:**
 - ✓ **8,3%** се однесуваат на цврсти горива, нафта и гас за домаќинства и електрична енергија за домаќинствата (опфатени во категоријата домување)
 - ✓ **2,6%** се однесуваат на течни горива-нафтени деривати (опфатени во категоријата сообраќајни средства и услуги)

- ✓ **Електричната енергија за домаќинствата има најголемо учество (6,2%), чии цени се административно регулирани и непроменети во периодот од јули 2003 г. до август 2006 г.**

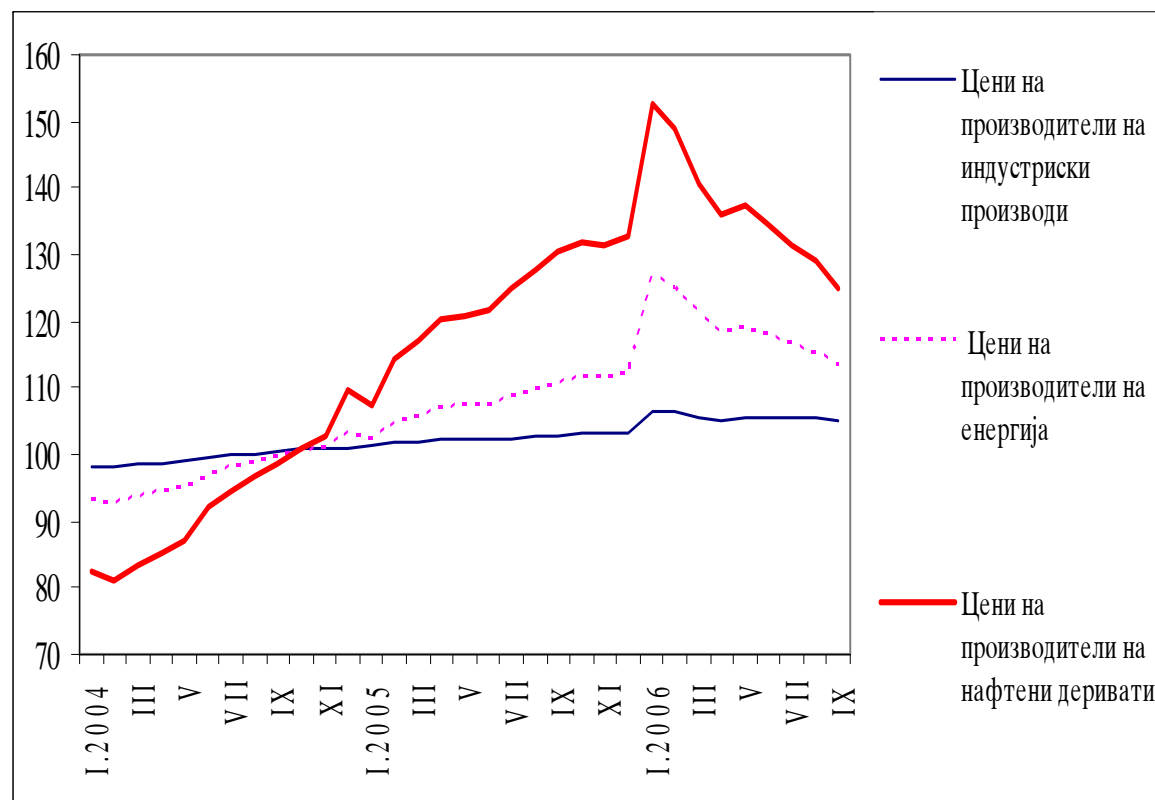
- ✓ **Цените на нафтените деривати на домашниот пазар ги следат движењата на светските цени (редовно двонеделно усогласување на рафинериските и малопродажните цени од 1999 г. наваму)**

Движење на домашните цени на нафтените деривати (денари за литар) и светските цени на нафтата (САД долари за барел)

(индекси, период/ист период од претходна година)

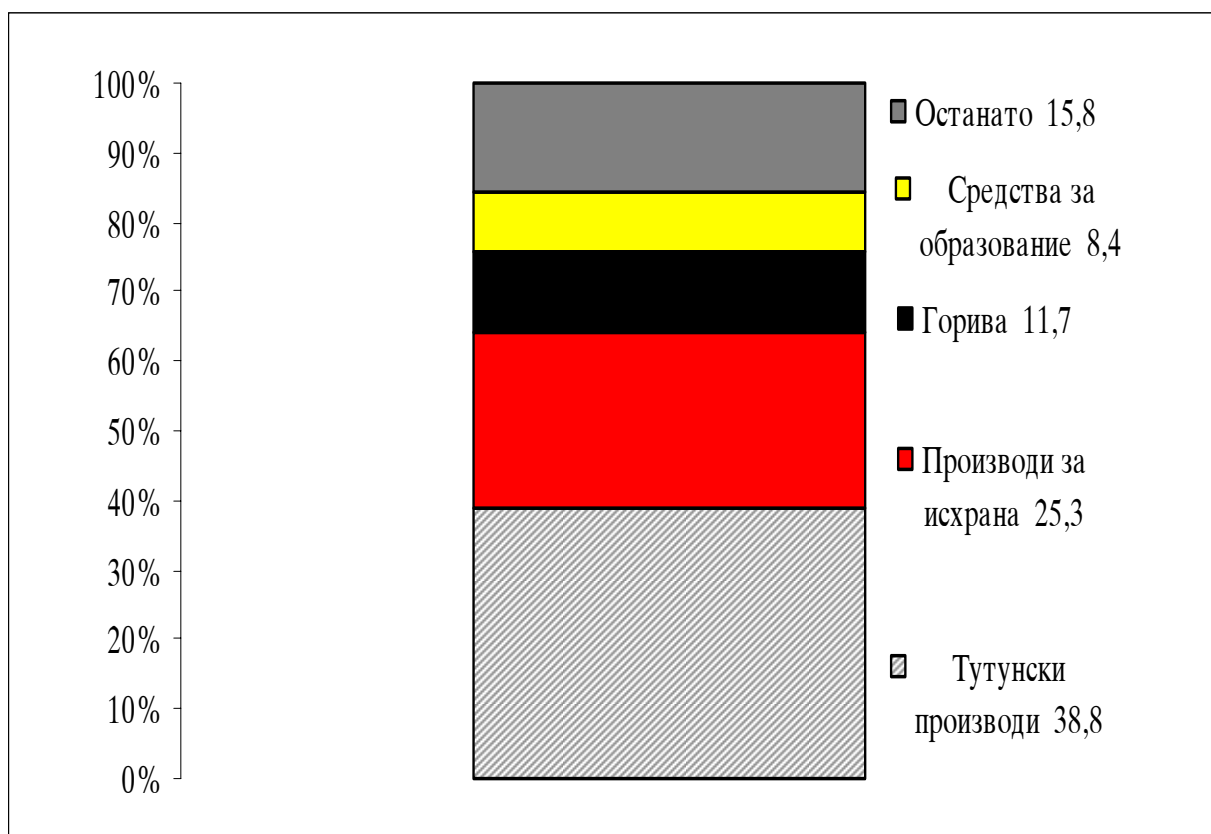
- ✓ Поврзаноста на домашните со светските цени се согледува и во движењето на *индексот на цени на производителите на индустриски производи во РМ*

- ✓ Цените на нафтените деривати во Република Македонија имаат релативно мало учество во пресметката на инфлацискиот индекс (само 2,9%), поради што **нивниот ефект врз инфлацијата се релативизира, во зависност од движењето на останатите категории**
- ✓ **Во 2006 г., ефектот од повисоките цени на нафтените деривати врз инфлацијата е позабележителен:**
 - ✓ придонес во порастот на инфлацијата од 12% заклучно со октомври
- ✓ Зголемувањето на **цената на електричната енергија** за домаќинствата од 9,14% во септември 2006 г., детерминира само 3,5% од просечната инфлација остварена заклучно со октомври 2006 г.

Значително поголем дел од просечната стапка на инфлација која изнесува **3,2%** заклучно со октомври 2006 г. се должи на повисоките цени на **цигарите** заради зголемената акциза и другите давачки и на повисоките цени на **исхраната**

Детерминантни на инфлацијата
јануари-октомври 2006 г.
(придонес во %)

Теми за дискусија на оваа работилница:

- Дали постојат индикации за сериозни дисторзии во енергетскиот сектор на Р. Македонија?
- Дали и како се имплементира стратегијата за развој на енергетскиот сектор во Р. Македонија?
- Какви активности се превземаат во функција на поголема заштеда на енергија?
- Кои се перспективите за супституција на увозните енергенти и зголемена употреба на обновливи извори на енергија?